

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 7 (530)

Fredagen den 18 februari 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Evelina Fahnehjelm.

Illis quorum meruere labores * lyder inskriften å den medalj, som k. m:t i dessa dagar tillerkänt Wallinska skolans föreståndarinna, fröken *Evelina Fahnehjelm*, på grund af hennes nitiska och framgångsrika verksamhet vid det läroverk, som hon i mer än tjugufem år tillhört.

Föremålet för detta välförtjänta erkännande, *Evelina Fahnehjelm*, föddes i Stockholm den 25 april 1839. Föräldrarna voro kammarrättsrådet J. W. Fahnehjelm och hans maka, *Eva Beata Giös*. Det goda och fint bildade hemmets yngsta medlem, *Evelina*, var under uppväxttiden klen och sjuklig, i följd hvaraf hennes skolstudier, som genom ohälsa ofta afbrötos, ersattes genom enskild undervisning under förträfflig ledning.

Hennes håg låg mest åt ritning och målning, som ifrigt idkades, i hopp om att arbetet allt framgent skulle kunna förläggas å nämnda områden. Men en ögonsjukdom grusade dessa förhoppningar, och de väntade mödorna visade sig ligga å annat fält.

De gjorda goda språkstudier kommo nu till användning. Fröken *Fahnehjelm* började sin verksamhet såsom språklärlarinna genom att i flere år undervisa i svenska och franska vid slöjdskolans språkkurser, hvilket arbete sedermera utbyttes mot undervisning i dåvarande *Pauliska skolan*, ur hvilken framgått nuvarande *Södermalms högre läroanstalt för flickor*.

* Åt dem, hvilkas handlingar ha förtjänt (uppmuntran).

Denna befattning lämnade fröken *Fahnehjelm* i april 1872, när hon af *Wallinska skolans* dåvarande ägare och föreståndare, lektor *Norinder*, anmodades att öfvertaga föreståndarinnsansvarfulla plats vid detta läroverk.

Med djup tvekan mottog *Evelina Fahnehjelm* den henne erbjudna föreståndarinneplatsen: arbetsfältet föreföll henne för stort och ansvaret för tungt.

Men till lycka för *Wallinska skolan* öfvervann denna tvekan; fröken *Fahnehjelm* stannade, skänkte skolan sitt lifs bästa krafter och blef för läroverket hvad pendeln är för urverket — för att begagna ett yttrande, som en framstående lärareförmåga inom *Wallinska skolan* en gång med fog om henne fällt.

Här besannade sig den gamla satsen: *à coeur vaillant rien d'impossible*; ty de fysiska krafterna blefvo aldrig stora, men uthållig plikt känsla, klar intelligens, vaksamt omdöme och en obegränsad hängifvenhet åt det mottagna kallet hafva öfvervunnit svårigheterna och ersatt, hvad som brustit i fysisk hälsa.

»Mina arbetsår i *Wallinska skolan* hafva varit de lyckligaste åren i mitt lif,» sade fröken *Fahnehjelm* till den krets, som hyllade henne, när hon fyllde femtio år, och i detta yttrande ligger en af nycklarna till rätta förståendet af den framgång, hennes arbete rönt.

Ungdomen har känt, att hennes uthållighets innersta grund är hängifvenhet för hvad hon anser vara de ungas sanna bästa.

Den, som är god att bygga en egen stuga,
Behöfver på en annan sig själf ej truga.

F. Holmgren.

Mer än en gång har också varm tack-samhet från deras sida tagit sig uttryck. Särskildt var detta fallet vid nyss berörda tillfälle, när fröken Fahnehielm fyllde femtio år. Lärjungar från Wallinska skolans gymnasium öfverlämnade då till henne en prydligt textad adress, i hvilken de betygade »sin vördnadsfulla och minnesgodta tacksamhet för det varma intresse och det uppoffrande nit, hvarmed hon omfattat dem,» hvarjämte de »såsom hägkomst af hennes femtioförsta födelsedag öfverlämnade en samling böcker att utgöra grunden till ett skolbibliotek,» som kallas »Evelina Fahnehielms skolbibliotek».

Wallinska skolans föreståndarinna skänker ock skolans ungdom, förutom en år från år allt rikare pedagogisk erfarenhets ledning, en moderlig omtanke, som icke ändas med skoltidens utgång: i det gamla Gymnasiehuset vid Mälarfjärden möter städse en moderlig vän enhvar, som en gång räknats bland det husets barn.

Sedan 1891 är fröken Fahnehielm skolrådsledamot i Storkyrkoförsamlingen och har äfven under många år kraftigt verkat för sagda församlings skollofskolonier.

Ett närmare ingående i betydelsen af Evelina Fahnehielms verksamhet vore här icke på sin plats. För att gifva en antydning om, huru densamma under årens lopp vidgats, vilja vi blott nämna, att när fröken Fahnehielm år 1872 började sitt arbete inom Wallinska skolan, ägde där den första studentexamen rum. Den aflades af en student. Antalet studenter, som från läroverket utgått, utgör nu 187.

När man är ensam och "oförstådd".

En mycket vanlig klagan. Jag tänker här icke närmast på alla dessa »olyckligt kära», som mena sig vara öfvergifna af hela världen och som borttvina i ett lif af till största delen själfskapadt missnöje, utan jag menar den tvifvelsutän lika talrika klass af varelser, som anse, att lifvet icke längre äger någon trefnad eller något behag, emedan de finna sig så isolerade, så utan allt umgänge och förströelse, att de i eget tycke löpa fara att under hvardagslifvets evigt enahanda med hvarje dag allt mera förlöslas och fördummas ända därefter, att de på fullt allvar börja känna sig som onyttiga varelser, för hvilka endast en befrädd gifves: döden.

Detta kan man kalla att draga till med besked. Och dock är en dylik klagan alls icke sällsynt. »Hvad skall jag göra för att få tiden att gå; hvad skall jag göra för att komma ur den ledsnad, som dagligen hänger som ett gråkallt töcken öfver min själf och kyler alla mina känslor till is och frost?»

Kära, du skall naturligtvis skaffa dig något att intressera dig för!

»Ja, hvad skall jag intressera mig för här ute på »bondlandet», där ingenting hän-

der och ingenting kan hända? Jag ser ju aldrig en människa mer än ladugårdspigan, när hon vankar ned till ladugården, eller gamle postgubben onsdagar och lördagar, eller adjunktens kärria om söndagarne, när den skumpar förbi i sakta mak på väg till kyrkan! Hvem skall jag utbyta tankar med?»

Med ingen, om du nu verkligen har det så illa ställt, som du klagar. Men du öfverdrifver nog som alla andra pessimister, och för öfrigt kan du lita på, att det där tillståndet icke kommer att räkka hela din lifstid. Bäst som du ingenting vet om, så kommer förändringen. Så går det oss alla här i världen.

Men vi antaga, att du för tillfället är renons på allt bildande umgänge, och att du känner dig olycklig ända ned i hjärterötterna. Hvad skall du då göra för att reda dig, tills förändringen kommer? Ty såsom jag nyss sade, den kommer, bara du ger dig till tåls, lita på det.

Jo, du skall försöka att med bortjagande af alla tankar på umgänge med trefliga grannar — eftersom ju sådant för tillfället icke står att få — försöka att rycka upp dig till intresse för någonting annat. Hör bara, skall du få höra. Du kan icke föreställa dig, hvad det hänt mycket i världen sedan Adams och Evas tider, och om allt detta kan du få besked i böcker. Välj dig en viss person eller en viss period till föremål för din »forskning» och börja att syssla med den personen eller den perioden först i största allmänhet och sedan allt mera speciellt. »Grofläs» först i någon gammal historia, som nog finnes på din hylla, och läs sedan något utförligare arbete och, sedan det är gjordt, något ännu utförligare. Visst finnas sådana böcker att få låna. Det finns väl sockenbibliotek i din församling och stadsbibliotek i din närmaste stad? Du anar icke, hvad ett sådant där sysslande med något bestämt skänker för ett intresse i längden. Och du behöfver ju icke fatta det såsom något annat än ett nöjsamt tidsfördrif, afsedt att tills vidare döda den dödade enformigheten.

Tänk bara, hvilket fält världshistorien, den kyrkliga så väl som den profana, ställer till ditt förfogande! Det är en lustgård, i hvilken du får vandra efter behag. Välj ut åt dig ett trefligt hörn i denna lustgård och slå dig ned där en stund hvarje dag. Medvetandet att vara »specialist» på något bestämt område skänker en inre tillfredsställelse, som mer än väl uppväger det lilla besväret med denna »hederstitels» förvärfvande.

»Men hvad skall jag välja? Har jag reda på hvad som finnes skrivet om alla möjliga specialsaker i historien (som för resten icke intresserar mig ett dugg!)?»

Nej, det fordrar jag ej. Men du kan för fem öre få åstad ett brefkort till något antikvariat i Stockholm med begäran om en gratiskatalog öfver kulturhistoria eller svensk historia eller allmän historia eller resebeskrifningar eller naturvetenskap eller hvad som helst. Sedan kan du välja efter behag.

Jag kände en gammal änkefru, som lefde ett isolerat lif, en gåta för alla som icke begrepo, att det finns ett annat umgänge än med grannarne. En af dessa mera hvardagliga själar sporde en gång den gamla frun, om hon inte »leddes» fasligt vid sin ensamhet.

»Åhnej,» svarade hon, »jag har mina böcker och mina tankar.»

Och tycker du nu, att mitt råd är dumt, så står det dig fritt. Men då får du se dig om på annat håll efter bot för din »slöhet», ty jag har intet bättre att gifva dig.

Jag har för resten pröfvat saken på mig själf och funnit mig utmärkt bra däraf. Gack du och gör sammaledes!

Arco.

Skaldernas kvinnor.

Små studier för Idun

af Emil Linders.

V.

Bernhard Elis Malmström och
Johan Nybom.

De tvänne skalden, hvilkas namn stå ofvanför som rubrik, ha åtskilligt gemensamt i sin diktart, samtida som de äro, men i mycket visa de sig som två motsatta naturer. Medan Nybom kan samla en stor del af sina dikter under den gemensamma titeln *Fruentimmersgalleri*, besjunger Malmström en enda kvinna; henne, hvars bortgång, hur bitter den än var för skalden själf, dock indirekt blef en vinst för vår litteratur såsom upphof till diktcykeln *Angelika*.

Sällan har någon skald satt ett härligare äreminne öfver den älskade, än hvad Malmström gjort genom sina Angelikasånger. Hvilken oändlig sorg genljuder ej i rader, sådana som dessa:

»Ty jag har ägt för min kärlek en vår, en ros
för mitt hjärta;
stormen har härjat min vår, döden har tagit
min ros!»

Ren och skuldlös var hon den älskade:
»Ej på din stig jag skådar ett spår, en mask du
ej trampat,
icke du brutit ett strå, icke du rubbat ett stoft.»

Men de rena och oskyldiga höra ej jorden till:

»Döden fruktade ej, han såg min lilja i dalen,
spille en droppe af blod tyst på dess skimrande
blad.
Glödande rosor brunno alltse'n på den älskades
kinder,
rodnande ljuft och hemskt, Gud, af dess finaste
blod — —»

Blott en skald och älskare kan på dylikt sätt beskrifva symptomerna till en af de hemska sjukdomar — lungsoten.

Utom *Angelika*, romansen *Hvi suckar det så tungt uti skogen?* och möjligen den formöna dikten *Fiskarflickan på Tynnelsö* ha jämförelsevis få af Malmströms dikter förmått att tränga ut till vidare kretsar. Allmänt bekant är dock *Brudsmicket*, berätt-

Bland nu befintliga Cacaosorter
intages säkert förnämsta platsen af

HULTMANS CACAO

Guldmedalj
vid 1897 års Konst- och Industriutställning
i Stockholm.

telsen om en ung mö, som svek sin älskade, men sedan genom ett lifs ånger och bot sonade sitt brott.

Vackert och i ädel ton hållet är poemet *Segrarinnan*, i hvilket det heter:

»Inga ärestoder
kvinnans dygder vinna,
men där böner brinna
mellan tårefloder,
heter hjälten kvinna,
heter segrarn moder!

Lida och försaka,
kränkas djupt och glömmas — —,
blott en mor och maka,
kan den kalken tömma!»

Men under det Malmström med detta endast vill prisa de offer, som själfvaldt göras, ha kvinnorna i Johan Nybom en skald, som vill göra offrandet till en plikt för dem.

Det ligger något öfverdrifvet, nästan sjukligt i denna Nyboms ständiga fordran att kvinnan skulle offra sig. Såsom när han i en af dikterna i sitt *Fruentimmersgalleri* säger:

»Du älskar, Anna, nu är kvinnan
färdig till heliga offrets gudstjänst!»

Eller när han sjunger *Till Agnes*:

»Vet, kvinnan måste mycket lida,
och då först blir hon himmelskt skön;
hon känner törnet i sin sida,
men tiger, kysser det i bön;
att älska är för henne lefva.

att offras och själf offret vara,
att klandras, klandret ej besvara,
är kvinnans både plikt och lott,
den hon af Gud till hemgift fått.»

För en svärmande skald kan möjligen en förtryckt och olycklig kvinna synas »himmelskt skön», men det är en alltför dyrköpt fågning. En lycklig kvinna är att föredraga, äfven om hon skulle vara ett föremål mindre för skalderna att besjunga!

Det är troligt, att Nyboms kannedom om kvinnans natur ej var så djup, trots att han på ett ställe låter sin sångmö säga till nordens kvinna:

»På snöhvitt jungfrubädd jag vill mig sätta
och sagor ur din inre värld berätta!»

I den berömda politiska dikten: *Så säga Sveriges studenter* gör han den svenska ungdomen denna fråga:

»Är ditt, som kvinnans offer, blott en tår?»

Det är konsekvent af skalden att omnämna kvinnans offer såsom blott en tår; är hon, som han synes önska, blott upptagen med att offra sig och »mycket lida», kan hon intet annat ha att ge än — en tår!

Drottningens blommor.

Det var en varm och härlig sommardag, vid rosornas tid. Att någonting ovanligt var å färde inom Sophiahemmet märktes tydligt. Där putsades och ordnades mer än vanligt, snabba brådska steg i korridor och trappor, — föreståndarinnan »i sidan» och sköterskorna i helgdagsdräkter — allt tydde på att något högtidligt var att vänta. Drottningen skulle besöka hemmet och — drottningen kom. Många af de patienter, som ej förut haft tillfälle komma i närmare beröring med landets moder, emotsågo detta besök med klappande hjärta. Man skulle ju måhända, ej allenast få se, utan äfven få tala vid henne. I det rum, där jag hade min plats, voro vi sex patienter. Ledsagad af föreståndarinnan inträdde

hennes majestät, åtföljd af en hofdam, bärande en korg med rosor. Till hvar och en af oss hade hon vänligt deltagande, hoppingifvande ord och en varm handtryckning. Till sist några präktiga rosor, som hon själf urvalde ur hofdamens korg. Det höga besöket efterlämnade hos oss alla ett godt och fridfullt intryck, och på hvar och ens nattduksbord prunkade de härliga rosorna i glas och vaser.

Några dagar gingo, alla hade vi tillvaratagit våra blommor för att prätta dem, utom en gammal snäll fröken, hvares tomma rosenstjälkar stodo kvar i glaset på hennes bord. På våra frågor, hvar hon hade gjort af drottningens blommor, svarade hon lugnt och mildt, som alltid hennes tal var: »De ha vissnat och fallit af — alldeles som andra blommor.» Lika barnafromt och undergifvet som hon bar sitt stora lidande, lika resigneradt tog hon förgängelsen af blommorna. Ja, bladen hade fallit, men de trösterika orden från den, som själf tåligt lidit, glömdes ej.

Några vissnade blad återkallade detta minne af *drottningens blommor*.

E. E.

Ett hems möblering.

Herr Redaktör.

Det intressanta uppdrag, Ni lämnat mig till för *Iduns* vidsträckt läsekrets skriva ett antal artiklar om konsten att möblera sitt hem, är visserligen ej ett af de lättaste. Liksom all konst är äfven denna svår, utom måhända i deras ögon, för hvilka det icke är någon konst.

Bugande mig för det gamla, obestridda påståendet, att hvar och en har sin smak, skall jag ej understå mig att fastslå några bestämda regler med anspråk på allmängiltighet, jag skall endast söka att såsom rådgifvare biträda edra läsarinor, där de önska att vid anordnandet af sin bostad framkalla hemmets viktigaste egenskaper: trefnad och smakfullhet.

Till eder förträffliga plan att ägna en artikel åt hvarje rum i tvänne hem af olika ekonomiska villkor vill jag lägga två inledningskapitel: detta om bostadens så att säga väggfasta förutsättningar och ett följande om möbler i allmänhet.

Eder
E. G. Folcker.

I.

Inredning.

Ett eget hem! Huru mycket intresse, huru mycken tjusning innebära ej dessa ord för dem, som skola till att »sätta bo», huru många minnen, huru många kära idöförbindelser för dem som haft lyckan att redan länge äga ett sådant.

Ett hem är ett ställe, där en kvinnas hand kärleksfullt ordnar och styr, har någon sagt, och våra studier skola här också endast sysselsätta sig med ett sådant hem, en familjebostad; en ensam människas bostad, särskildt en »ungkarlslägenhet» såsom det heter, synes mig mindre förtjänt af mina läsarinors intresse.

Det lyckligaste sättet att få eget hem är utan tvifvel att få bygga sitt eget hus. Man har då tillfälle att realisera, om icke sina ideal, så dock sina måttliga anspråk af trefnad och komfort. Och få sakna anspråk i den vägen, de flesta hafva till och med ideal, som de åtminstone kunna närma sig till. Äger man icke själf förmågan att så

att säga komponera sin bostad, så har man kanske från andra hem »fått idéer», som man nu kan verkliggöra, kanske lånat anordningar, som man kan efterhärma; och en god kopia är i detta fall, såsom alltid, bättre än ett dåligt original.

Så som de större städernas privatbyggnader hos oss äro anordnade, är det egentligen i »småstäder» och hufvudsakligen på landet, som en familj bebor eller bygger sig eget hus.

Plananordningen af dessa hus är ännu i de flesta fall den gamla svenska herrgårdens. Oftast inträder man i en stor och rymlig förstuga, af- och påpälsningens, välkomst- och afskedshälsningarnas gemytliga område. På ena sidan — enligt min erfarenhet vanligen den vänstra — plägar köksafdelningen ligga med väf- och handkammare, på den andra »herrns» rum, gårds-kontoret, och midt för den stora salen, sedan gamla tider med utrymme beräknadt för vinterkalasernas och dansernas glada festligheter. Finnes så en andra våning, leder trappan ditupp med en balustrad framspringande ett stycke i den nedre förstugan, och dess rums läge är i allmänhet en upprepning af bottenvåningens. Här ligga paradrummen, »förmaket», »öfre salen» samt de rum, som äro husmoderns särskilda helgedomar. På vindens gafvelkamrar bo de vuxna barnen, där pläga äfven »kandidaten», eller »fröken» vara inhysta.

Denna rumsanordning — med vissa variationer naturligtvis — återfinns man i alla landsorter, den kan betraktas såsom en äkta svensk typ och har gamla anor.

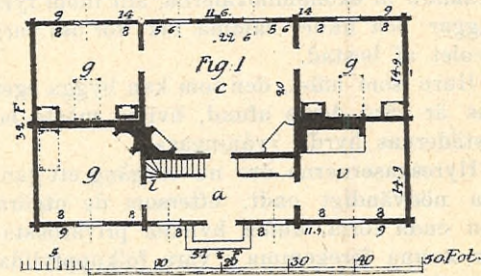

Fig. 1. Plan af svensk herrgård från 1700-talet.

Dess förtjänster äro enkelhet och reda, rymlighet och goda proportioner hos de olika rummen. Men för oss, sena tiders barn, brister den ofta i de bekvämligheter, hvilka i form af garderober, serveringsrum o. s. v. blifvit för oss nödvändiga, och särskildt däri, att den — i sin ursprungliga form åtminstone — saknar hvarje slag af utrymme för vistelse i fria luften.

Våra behof — så oändligt mer komplicerade än våra fäders — hafva såsom bostadstyp för landet skapat den moderna villan, hvilken på senare tid äfven hos oss börjat att mer och mer taga den engelsk-amerikanska formen.

En sådan bostad — väl planerad och byggd — förenar i hög grad bekvämlighet och trefnad. Rummens fria gruppering, vanligen omkring en större hall, deras växlande former, de breda, ofta utbygda fönstren, mångfalden af garderober och väggskåp samt icke minst de åt alla sidor belägna verandorna och balkongerna göra villan till ett hemvist, lika behagligt som vackert. Men olägenheter pläga inte heller här saknas: de i många vinklar brutna taken tåla illa våra vintrars snö, och det pittoreska såväl i exteriör som interiör vill

stundom göra sig något bredt på bekostnad af det komfortabla.

Grundskillnaden mellan det gamla svenska herrgårdshuset och den moderna villan är den, att den förras byggmästare arbetade utifrån och inåt, d. v. s. sökte att inom de

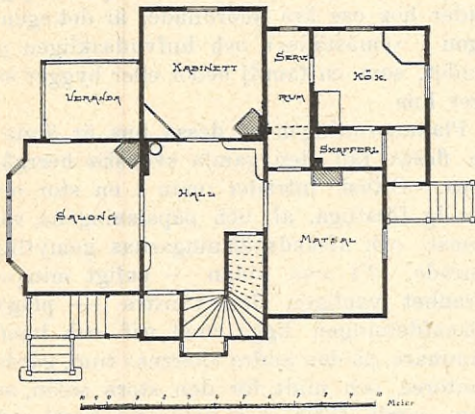

Fig. 2. Modern svensk villa.

gifna fyra ytterväggarna uppdelat utrymmet i ett visst antal rum, medan den senare arbetar inifrån och utåt, grupperar sina olika rum såsom honom bäst och bekvämast synes och låter det yttre få taga form därefter. Att kalla det ena eller andra sättet riktigare torde vara vanskligt nog, men det synes dock, som om det gamla svenska sättet att samla det hela under ett tak, pröfvadt som det varit under århundraden, skulle särskildt för vårt klimat vara att föredraga. Måhända skulle en kombination af båda med en friare gruppering af rummen, en lyckligare anordning af fönstren och en bekvämare af ekonomikalerna, allt inom fyra väggar och under samma tak, för oss vara idealet af bostad.

Huru som häst, den som kan bygga eget hus är värd deras afund, hvilka måste bo i städernas hyrda »våningar».

Hyreskasernerna äro nu en gång ett ganska nödvändigt ondt, eftersom de utgöra den enda form, under hvilken privatbostäder kunna förekomma i våra folkuppfyllda storstäder. En våning i ett äldre sådant hus är — oaktadt dess hufvuddrag äro desamma — betydligt olika en våning af modernaste art och den utveckling, som den genomgått, har varit i stadig riktning mot tvänne mål: bekvämlighet och praktfullhet. Dessa båda egenskaper utmärka i lika hög grad den moderna storstadsvåningen, och lika mycket som den förra bidrager att öka ett hems trefnad, lika mycket är den senare därför hinderlig. En sådan våning är

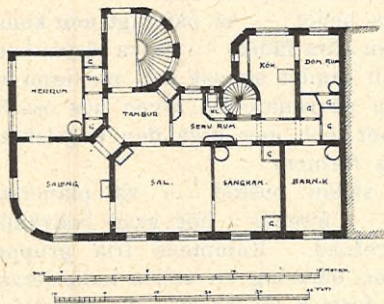

Fig. 3. Plan af en Stockholmsvåning.

planlagd efter en ständigt återkommande schablon, hvilket den nog samt kunnat iakttaga, som haft det hopplösa arbetet att gå och »se på rum.» Där finnas sal, salong, herrum, sängkammare och kök, och är den större, tillkommer mottagningsrum, boudoir,

barnkammare m. m. Och det är ej nog med att dessa numera alltid äro desamma, deras läge i förhållande till hvarandra är också gifvet, och ännu vidare deras dekoreringsåsätter dem en outplånlig stämpel af deras bestämelse. Den allra senaste utvecklingen har börjat gifva en något större frihet åt planläggningen, men största flertalet moderna stadsvåningar kunna igenkännas på följande: »salen» är alltid största rummet och äfven första rummet, så att, vare sig edert bordssällskap är stort eller litet, skall det rum, som egentligen endast borde användas för måltider, upptaga största utrymmet, och ni skall alltid riskera att öfverraskas af besök, då ni är i färd med åtanndets intima funktion. »Salongen», som enligt gängse bruk är ett lyxrum och intet annat, plägar i storlek komma efter salen, sängkammaren brister vanligen i afseende å dimensioner gent emot de enklaste sanitära fordringar, och »herrns rum» är gärna det minsta af alla och svårast att »göra något af». Hvad rummens dekorerings beträffar, har denna alltjämt ökat i lyx. Våra dagars arkitekter ha i privatarkitekturen infört en dekoration, som skapats för gångna tiders praktfullaste palatser. Renässansens och de följande stilarnas rikaste ornamentik — i gips och limfärg väl till förstående — användes i enkla borgerliga bostäder. Och det är ej nog med, att dessa gamla stilar i allmänhet framträda i våra tak och kakelugnar, de ockupera och dela sig emellan vissa rum, så att salen med nödvändighet är i en mer eller mindre tung renässans, »salongen» i grann rococo. Att med trefnad och smak möblera en dylik våning är ytterligt svårt — de fall, då det lyckats, äro icke många. Det finnes därvid två sätt att gå till väga, antingen underkastar man sig det tvång, som rumsanordningen och dekoreringspålägga, skaffar sig renässansmöbler för salen, rococo för salongen o. s. v. och åstadkommer en »stilenlig» våning, eller bryter man mot arkitektens maktspråk, förlägger sina rum där man själf vill ha dem och möblerar dem med möbler, som man tycker om och trifs med, och riskerar, såsom en vän till mig nyligen gjorde, att af en snusföruftig besökare få höra, att den här våningen är alldeles galet möblerad, ty detta är inte salen och detta ej herrns rum, utan tvärt om. Resultatet af den första anordningen blir sällan trefnad, af den andra ofta smaklöshet.

Med dessa moderna våningar för ögonen, vill jag våga den paradoxen, att den som i våra dagar vill ha ett trefligt hem, får hyra rum i något af dessa gamla hus från 17- och 1600-talen, som ännu finnas kvar t. ex. i vår hufvudstads utkanter.

En bekväm bostad har köks- och ekonomidepartementet i närmaste förbindelse med matsal och sofrum, utan att de kulinariska förberedelserna få i dem göra sig kännbara. I detta fall äro våra moderna stadsvåningars »serveringsrum» till stor nytta såsom både skiljande och förenande dessa olika delar af bostaden; så är också den i villor och landt gårdar stundom brukliga anordningen med köket i en annan våning, förenadt genom särskild trappa med hufvudvåningen. Tamburen är stor och ljus och platsen för öfverplagg så anordnad, att dessa icke genast falla i ögonen och gifva en intrycket af, att man inkommer i en stor gar-

derob. Detta tamburens garderobsartade utseende — ett af de största felen i våra våningar — synes dock ingalunda vara omöjligt att afhjälpa.

Hvad garderober beträffar, böra de så vidt möjligt vara ljusa, vare sig medels fönster eller elektrisk belysning. Höjden af bekvämlighet af detta slag anser jag mig ha iakttagit i ett hem, där elektriskt ljus fanns till och med i galoschhyllorna. Det eller de rum, som begagnas för det dagliga familjumgänget, äro rymliga och sofrummen framför allt luftiga och stora.

En bostads blifvande trefnad beror i hög grad af dess väggfasta förutsättningar, anordningar af väggar, golf, tak. Ett rums proportioner utgöra den icke minst viktiga faktorn i dess trefnad. Ett kvadratisk rum verkar tråkigt, men ett alltför långsträckt ännu mera så, särskildt om fönstren äro anbringade på dess långsida; och hvad beträffar dessa sexkantiga, trekantiga, runda eller ovala rumsformer, som vår nyare privatarkitektur i städerna ofta nog påtvin-

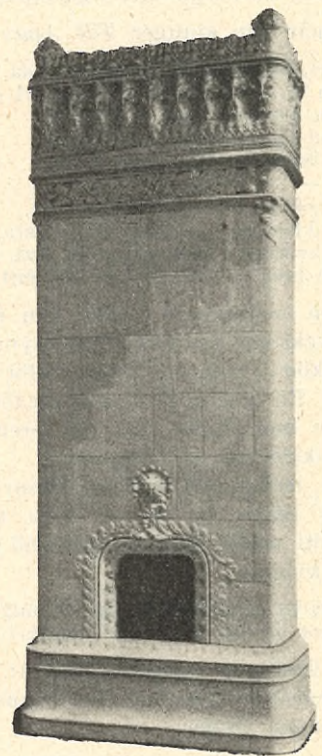

Fig. 4. Modern hvit kakelugn.

gar oss, så äro de olyckor, för hvilka hvar och en må akta sig, som sträfvar efter trefnad och komfort i sin bostad. Däremot, ju flere räta vinklar, dess bättre, alkover och utbyggda fönster gifva icke blott omväxling åt rummens former, de bidraga också väsentligt till trefnaden genom ökad antal af vrår. Att »sitta i hörnet» är ju en inbjudning, som göres den ärade gästen, och vi känna alla den platsens behagliga trefnad. Rummets hörn och vrår lämpa sig också förträffligt till trefliga sittplatser, något som vi här hos oss mindre hafva iakttagit än de bekväma engelsmännen, hvilka rent af uppfunnit en särskild möbel »the cosy corner» för detta ändamål; en möbel som man placerar hvar som helst i rummet, sålunda skapande »ett hörn» midt på golfvet. En vrår har dock äfven hos oss sedan gammalt hållits i helgd, och det är »kakelugnsvrån». Kakelugnen, som hos oss representerar »den husliga härden», har sedan ett par århundraden tillbaka haft sin stora andel i det svenska boningsrummets så väl trefnad som dekorativa utstyrel. Likasom rummets de-

Fig. 5. Bakgrundstapet i en färg.

Fig. 6. Figurtapet (af Walter Crane.)

korering i allmänhet har också kakelugnen varit underkastad stilens växlingar, och i vår stilenlighetsjagande tid utstyres denna form så enkla pjäs i oändligt växlande dräkt och med slösande prakt i färger och relieförning. Den verkar därigenom med ett bestämt tvång på rummets möblering och anordning i öfrigt och intet är vanligare än att se en grann och simpel praktkakelugn störa harmonien i ett eljes vackert anordnat rum. Ju enklare kakelugnen är dess bättre är dess verkan; lycklig den, som i sitt hem äger en eller annan af dessa gamla Mariebergs eller Rörstrandskakelugnar från 1700-talet, med deras naiva blomstermålningar på hvit botten, eller en i enfärgad glasyr hållen pjäs, vare sig en af dessa gamla gröna eller de imitationer af dessa som på senare tid börjat visa sig.

En form, som vi nyligen börjat låna utifrån, är den öppna spiseln, vanligen i marmor, bruklig i våra städers ståtligare våningar. Denna spiseln (»cheminée») är hos oss dock endast en maskerad kakelugn; dess förnämsta behag, den ständigt glödande kolelden, lämpar sig ju ej för våra klimatförhållanden.

Ännu mera viktigt än eldstadens utstyrelse är för rummets totalintryck dess taks och väggars dekorerings. Äfven här ha vi i våra dagar sett den gammaldags enkelheten efterträdd af en allt grannare, men också simplare prakt.

Det stora flertalet våningar i våra städer visar oss nu tak omgifna af breda, rikt dekorerade friser och »hålkäl» i gips, och

i hvars midt prunkar en »rosett» så smaklös som trots någon sockerbagaretårta. Och denna gipsgrannlåt är öfverdragen med färger, framtröllade ur en obildad yrkesmålarens fantasi, och bemålade med blommor och ornament af samma tvifvelaktiga ursprung. Hvad man i den vägen kan få se öfvergår verkligen all beskrifning och vare sig det endast är ett öfvergående mod eller början till en bättre riktning, kan man inte annat än glädja sig åt, att denna del af rumsdekoreringsen på allra senaste tid blifvit enklare.

Väggbeklädnaden är hvad som i sista hand sätter prägeln på det färdiginredda, ännu ej möblerade rummet; tapetserandet är också den viktigaste, liksom ofta nog den vanskligaste uppgiften vid en bostads inredning. Den tid är helt nyligen förbi, då modet föreskref tapeter i mörka, dystra färger, stundom lifvade af konturer eller chatteringar i guld; mönstren voro dåliga efterbildningar af gamla utlevade renässansmotiv, eller kaleidoskoplika figurer utan någon som helst stil. De engelska tapeterna hafva efterträdt dessa och deras ljusa och friska färger, deras harmoniska mönster äro lika mycket ägnade att lifva sinnet som de förra att fördystra det. Men hurudana än tapeterna må vara, den som inflyttar i ett gammalt hus eller redan bebodd våning, dens trefnad är på nåd och onåd öfverlämnad åt godtycket hos den, som låtit sätta upp tapeterna. Att själf välja tapeter är därför ock en nödvändighet för

vinnande af trefnad; för många är det visserligen ett nödvändigt *ondt*, men jag tror att de plågsamma stunder, som tillbringas i val och i kval inför en tapethandlars mångskiftande lager, alltid belöna sig tusenfaldt, om de resultera i valet af en vacker och passande väggbeklädnad. Tapeten skall vara bakgrunden icke blott för de konstverk, vi tilläfsventyras ha att hänga upp på våra väggar, utan äfven för våra möbler, ja till och med för oss själfva. I de flesta fall är en lugn »bakgrundstapet» i en eller par toner och i en färg, harmonierande med möblemangets, att föredraga, i synnerhet för den som kan pryda ett hem med en myckenhet taflor och andra konstverk. Men en ännu bättre verkan, om också svårare att vinna, kan åstadkommas med en af dessa tapeter i rika mönster och kraftiga färger, som nu i sådan rikedom från England inkommit i vår marknad. En sådan tapet verkar i sig själf tillräckligt dekorativ och plägar vanligen »slå ihjäl», hvad som på honom upphänges.

Hur man än väljer sin tapet, skall man dock alltid vinna ett godt resultat, om man har i minnet såsom grundregel för ett rums dekorerings, hvad en af Englands förnämsta skönhetslärare, William Morris, därom sagt, nämligen att ett rum skall verka färg ej färger.

Vid festen för herr

Arvid Ödmann

den 14 febr.

Med undran jag i festligt lag
Mig skådar om i ringen.
Finns ingen kvinna mer än jag,
Som tar till ordet? — Ingen! —
Dock om vår gäst är sägen den,
Att han är alla damers vän.

Jag hör, hur rundt från alla håll
Så ömma suckar snyga;
— De gå i dur, de gå i moll —
Från mina systrar blyga,
Men ingen enda tycks ha mod
Att sjunga ut för sin klenod.

När öfverfullt ett hjärta är,
Då kan ej munnen tralla,
Och därför bäst det vara lär
Jag sjunger för er alla,
Om blott ni stämma in i chor
Uti ett: »Lefve vår tenor!»

Om en och annan af vårt kön
För hans skull blef en »stolla»,
Så är det ju ett gammalt rön,
Att tonerna förtrolla.
Se Orfeus själf med sångens makt
De furier i bojar lagt.

Då kan väl ingen undra på,
Att vid »Tenorens» toner
Ett kvinnohjärta börjar slå,
Och nutidsamazoner
I kapp med mången blygsam mö
Förtjusta bilda häck och kö.

Det må nu vara hur det vill,
— Berättigad extasen —
Men — ack! — jag känner icke till
Den söta ömhetsfrasen,
Och lyssnar jag till sångarns ton,
Jag glömmer kanske hans person!

En himmelsk gåfva sången är,
Som mänskan måste vörda.
Ett skönt och härligt lån hon är,
Som gudar återbörda.
Hell den, som så på konsten ser
Och högre makter äran ger!

Du sångens söndagsbarn, hvars fest
I dag vi glada fira,
Du allas vår tenor och gäst,
Som lagrens krans fått vira,
Hur rikt, hur ymnigt är det mått,
Som du af milde gudar fått!

Med sångens underbara makt
Du mången seger vunnit.
Och mångt hjärta — så är sagt! —
Har klappat varmt och brunnit,
När vid orkestrerns fulla brus
Du sjöng, bestrålad utaf ljus.

Man teckna skall på minnets blad,
Head du på tiljan diktat.
Af älskare så stolt en rad,
Som ömma känslor bikat!
Men uti kvinnohjärtan visst
Står din Romeo först och sist.

Din stämma lånat har sin klang
Från silfrets malm i bergen.
Hur än dess klara ton sig svang,
Var alltid nordisk färgen.
Och ungdomsfrisk den ljuder än,
Själff tiden tyckes vörda den.

En silfvertråd dig spunnit glans
Och tjugufem års lycka,
Och silfver skinnrar i den krans,
Som dina lockar smycka,
Och silfverrent i damers chor
Det jublas: »Lefve vår tenor!»

Henrika Widmark.

Ännu några sömmerske- reflexioner.

Dessa reflexioner trängde sig osökt på mig vid genomläsandet af uppsatsen i Idun n:r 5 om: »Sömmerskor och punktlighet». Nu beror det på, om redaktionen vill ge dem en plats i Idun eller ej.

Först ett ord om den »snälla, lilla sömmerskan». Att vara snäll, — ja, det är visst godt och väl, men ordet snäll har en missklang för mina öron, och för den som med duglighet sköter ett yrke är denna egenskap tämligen öfverflödigt, ja, tvetydigt, då den oftast ger dödsstöten åt punktligheten och ofta får ersätta dugligheten. Har man arbete »upp öfver öronen», då har man ej rättighet att vara så »vänlig» och lofva ännu mer. Det förutsätter att — då ens förmåga ingalunda är obegränsad — man måste narra någon annan. Vill man fordra punktlighet, måste man visa punktlighet. Detta senare är blott allt för sällan fallet med yrkesidkare och förtjänade sitt eget kapitel.

Så ett ord om kvinnans så mycket omskrifna brist på punktlighet. Det har alltid förefallit mig inskränkt, då man velat bedöma kvinnans punktlighet efter samma måttstock som mannens. Jag tänker härvid ej på de kvinnor, som inträngt på mannens arbetsområde, där de nödvändigtvis måste tillägna sig hans måttstock för en hel del saker, utan på kvinnan i sin af naturen bestämda verkningskrets. Lika litet tänker jag på sådana små tanklösa, oberäkneliga fruntimmer, som på ett konditori eller hos en väninna glömma bort en öfverenskommelse, utan på den pliktrogna husmodren eller öfverhufvud kvinnan i hemmet.

Kan man fordra af henne, att hon skall så kunna beräkna sin tid som mannen i de flesta fall kan. Själffva hennes ömtäligare natur, hennes oftast oförstådda och otillståndda själslif, hennes för alla intryck så mottagliga sinne måste inverka här vid lag; så äfven dessa otaliga och oberäkneliga små omständigheter och tillfälligheter, för hvilka mannen dels är känslolös, dels af dem oberoende, men som äro omöjliga att undandröja, så länge ordet »hem» med den där verkande kvinnan har en motsvarande verklighet.

Hvem skulle t. ex., äfven om det vållade den största förtret, kunna bli missnöjd på en moder, som ej ville gå från sitt lilla kinkiga barn för att efter aftal besöka en vän — eller profva en klädning; eller på en matmoder, som måste gå i köket, emedan kokerskan blifvit kallad till sin sjuka mor! Ja, hvem kan väl uppräknat alla dessa oregelbundenheter och biomständigheter, som komma till i ett hem och som mer eller mindre inverka på kvinnans punktlighet.

Och den kvinna, som är oberoende häraf, är hon verkligen mindre punktlig än mannen? I öfver femton år har jag inom nämnda branche haft att göra med en större kundkrets, hvilken jag kanske till en del vunnit genom min punktlighet, och högst sällan har jag haft orsak att beklaga mig i afseende på bristande punktlighet. Tvärtom är det mig en tillfredsställelse att kunna säga, det jag bland mina kunder räknar damer så punktliga, att de kunna gälla såsom mönster för hvilken man som helst. Det förstås att dessa äro kvinnor, som till fullo kunna bestämma öfver sin tid, som antingen liksom männen ha sina gifna arbetstimmar, eller som genom sin ställning äro oberoende.

Kvinnans brist på punktlighet har blifvit — såsom så mången oriktig mening om kvinnan — en fix idé hos männen, och mot fixa idéer strider man gagnlöst. Männen hvarken vilja eller kunna förstå allt det, som inverkar på och splittar kvinnans lif, och de skola aldrig förstå det, men en kvinna bör kunna det och de flesta »sömmerskor» kunna det. De förstå och högaktat en kvinna, som tager omsorgen om sig själf i sista hand, och ursäktat henne t. o. m., om hon för viktigare saker glömmer en profning.

Till mina fruars heder får jag nämna, att de ofta vid en öfverenskommelse tillägga: »ja, om jag kan»; och detta: »om jag kan» förstår jag så väl, och då här om dagen en liten doktorsfru kom tre timmar senare än bestämdt var och vid inträdet halft bekymradt, halft skämtsamt frågade: »hvad får jag nu?» kunde jag ej annat än med mitt älskvärdaste leende svara: »profva!»

Och nu till sist ett ord om den egentliga stötestenen i uppsatsen, hvilken jag stötte mig så hårdt mot, att jag ej kunde tiga: »Låt vara att bristen på punktlighet oftast har sin grund i obe-

tänksamhet!» Min bästa fru, hvad, hvad menar ni? Hvad är det ni då egentligen drager i härad emot, då ni framdrager obetänksamheten såsom en ursäkt? Själffva felet, grundorsaken, den enda klandervärda åtminstone, ursäktar ni, och så tar ni till orda för att bestraffa dess verkan: kvinnans brist på punktlighet. Man skulle nästan vara frestad att tro, det ni ansåge edra medsystrar ej allenast enfaldiga och pliktförgätta, utan så diaboliskt elaka, att de med kall beräkning vilja försvåra det i sanning mest enerverande och ansträngande af alla yrken.

Men kanske ni menar kvinnans obetänksamhet, då hon gör öfverenskommelsen utan motsvarande förmåga eller ens föresats att hålla den, och i så fall äro vi öfverens, ty häri ligger felet. Då mannen säger: »ja, om jag får tid», svarar kvinnan i de flesta fall utan betänkanke: »ja». Där han säger: »jag får se, om jag kan», svarar hon ett tanklöst: »jag kommer.» Här både kan och bör mången kvinna taga mannen till eftersyn, och därmed försvinna då alla af obetänksamhet brutna öfverenskommelser.

T....

Från Iduns läsekrets.

Några tankar rörande kvinno- fredsföreningar.

Att freden för ett land är en välsignelse och att konst, vetenskaper, handel och industri blomstra under dess hägn, lär ingen kunna förneka, och väl höfves det vårt lands kvinnor att tacksamt erkänna de förmåner, vår långa fred skänkt vårt fosterland, men om vi, kvinnor, böra bilda föreningar för att söka inverka på en bestående världsfred är nog ingen så klart bevisad sak, att den ej tål vid ett litet eftersinnande, innan vi skynda att inskrifva oss i en s. k. fredsförening.

Väl anstår det oss att värna om freden i eget bo och inom eget bröst och att hos det uppväxande släktet inplanta kärlek till frid och att undvika tvister; men männe vi ej genom ett sådant förfaringsätt som att hellre utplåna våra förfäders hugstora bedrifter — bedrifter, som gjort vårt land och folk till, hvad de i denna stund äro — än att våra söner och döttrar på historiens blad skola mötas af ordet krig, gjorde oss skyldiga till att fostra ett vekligt släkte? Skulle vi ej, säga vi, i så fall fostra ett folk af veklingar, måhända väl ägnade till fredliga värf — kanske icke ens till detta — men utan tvifvel odugliga att, om så kräfdes, värna sitt land, sin maka, sina barn?

Men, svarar fredsföreningen, något värn behöfves ju icke längre, då vi, kvinnor, enigt hunnit binda en fredskedja jorden rundt — en sak, som en auktoritet ansett böra vara klar inom ett århundrade — krig är då ett ord, som ej mera finnes.

Ack, mina medsystrar inom eller utom fredsföreningar, invagga eder ej i så dåraktiga drömmar, som att hela jordens folk efter eder önskan skola nedlägga vapen, det är liksom drömmen ett fantastiskt gyckelspel. Låtom oss icke vara så storslagna — vi hade så när sagt öfvermodiga — att vi vilja ordna, styra och ställa med världshändelser, låtom oss hellre med nykter vakenhet verka inom vårt eget lilla lands gränser, men som det höfves svenska kvinnor. Freden vinner nog aldrig ett litet land genom att låta vapnen rosta, fästen förfalla, utan snarare då, om vi under fredens dagar göra oss dugande för ofredens tid.

Intet medlemskap i någon försvarsförening har dikterat dessa ord; nej, de ha sprungit fram ur ett hjärta, som högt och varmt älskar sitt land och sitt folk och dess stora minnen. Betänken eder, I svenska kvinnor, innan I förbinden eder att hos edra söner och döttrar söka utplåna fädrens bedrifter — bedrifter, som värnat vårt land och vår troslära — besinnen eder! Besinnen, att I genom ett sådant förfarande fostren veklingar, bättre ägnade att blifva ett annat folks kufvade trälar än ett fritt lands dädkraftiga söner.

L. S-g.

Ur notisboken.

Kronprinsessan i södern. Kronprinsessan är klenare under denna sin vintervistelse i Rom än hon brukar vara under sina besök där, skriver en korrespondent till Berlingske Tidende i Köpenhamn. Vintern är annars mild och behaglig. Man säger att kronprinsessan icke rest

”Arvid Ödmanns lefnadssaga”

som den af S. K. och V. A. i ord och bild framställdes å jubelfesten å Grand Hotel den 14 Februari 1898 finnes i veckans nummer af **Söndags-Nisse**. — Dubbelnummer. — Pris 20 öre.

ned tidigt nog i år och att detta är orsaken till hennes mindre goda hälsotillstånd. Det uppgifves, att Sicilien rekommenderas såsom uppehålls-ort för kronprinsessan på grund af öns härliga klimat. Något beslut i detta afseende är dock icke fattadt. Kronprinsessan har förkärlek för Rom och vill ej gärna lämna staden. Hennes läkare är dr Axel Munthe, väl känd i Rom, bland annat emedan han bor i det historiska huset vid Piazza di Spagna, där den berömda engelske författaren Shelley afled.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptog på onsdagen i f. v. Mozarts odödliga opera »Don Juan». Det är rätt längesedan titelrollen i denna opera utfördes af en svensk sångare, då som bekant partiet under de senare åren vanligen utförts af signor d'Andrade vid hans upprejade gästspel härstädes. Onsdagens föreställning fick därför ökad intresse därigenom att en vid vår egen operascen anställd sångare vågat sig på det svåra och maktpåliggande partiet. Denne sångare var hr Forsell, och erkänns måste, att han rönt ganska mycken framgång. Att han nästan in i hvarenda liten detalj sökte imitera sin föregångare, gör här mindre, då denne senare är så framstående som d'Andrade. Den vackra stämman klingade ock förträffligt, och partiet sjöngs på det hela taget mycket vårdadt. Och dock fattades något i denna framställning, nämligen detta dämoniskt tjuvande, som man alltid tänker sig i samband med Don Juan. Framställningen väckte emellertid lifligt bifall och är äfven värd allt erkännande, då härigenom möjlighetsvis uppförandet af en opera, som ständigt bör stå på repertoaren. — I konstnärligt hänseende betydligt öfver alla de andra stod naturligtvis fru Östberg som donna Elvira. De öfriga, bland hvilka hr Lemon var ny som don Octavio, skötte sig oklanderligt.

— **Ödmannsföreställningen** i måndags artade sig naturligtvis från början till slut till en enda stor ovation för hr Arvid Ödmann. Den framstående sångaren, som på sitt recettprogram uppsatt »Leonora», i hvilken han som Fernando har ett af sina allra bästa partier, var denna afton vid särdeles förträfflig disposition. Också blef han uppmärksamt föremål för det lifligaste bifall, hvilket naturligtvis kulminerade efter sista akten, då väl ett tjugotal inropningar förekommo, illustrerade af de präktigaste blommor, lagerkransar och silfverpjäser.

Efter föreställningens slut var å Grand Hôtel stor fest anordnad för hr Ödmann, bevisad af 2—300 personer. Att jubilarer här ytterligare hyllades i alla tonarter, både på vers och prosa, faller af sig själf, men skulle bli för vidlyftigt att här skildra. Å annat ställe i detta nummer meddela vi emellertid den hyllningsdikt, som af fröken H. Widmark föredrogs å damernas vägnar, och som väckte mycket bifall.

Vasateatern bjöd i tisdags på nytt program. Det inleddes med en dramatisk skiss i en akt, benämnd »Efter långa år», af den bekante författaren hr Georg Nordensvan. Den lilla bagatellen utmärkte sig för en ledig dialog och behaglig stämning, men tog ett slut, som genom sin plötslighet tydligen förbryllade åskådarna. De hade helt visst väntat att få vara med om den fullständiga försoning »efter långa år», som var på så god väg mellan den skiljda »fadern» och »modern». Dessa utfördes förtjänstfullt af hr Svensberg och fru Häkanson, och »dottern» hade i fröken Gottschalk fått en intagande representant.

Följde så en fransk fars: »Försvunnen» af Bissou och Sylvane, i hög grad muntrande genom sina våldsamma tokigheter, men naturligtvis också proppad med de moderna, parisiskt pepprade farselementen: galanta fruvar, lurade äkta män, spökerier, af- och utklädningscener. Man tål från scenen dess sämre nästan hvad som helst numera — bara man får skratta! Och skratades gjorde det med besked i tisdags på »Vasan». Erkänns måste ock, att det hela gick med den medryckande fart, som nästan kommer en att tappa besinningen, i hvarje fall betänkligheterna. Teaterns bästa lustspelskrafter voro i elden; hr Eliason och Victor Lundberg gjorde dråpliga figurer, herrarne Ranft, Lavén och Byström skände ej bort saken, och fröknarna Gottschalk, Anderson och Åberg strålade af fin de siècle-färging. Helt visst kommer programmet att »draga», men oss kan det endast komma att ån lifigare längta efter den bot och bättring i riktning af gedigen konst, som så länge förespeglats oss i teaterns presspublicerade bikter.

Hr Ragnar Grevillius' konsert på Vetenskapsakademiens hörsal den 11 dennes hade samlat en tämligen talrik publik, som med varmt bifall hyllade sångarens af goda studier och intelligent uppfattning präglade framförande af åtskilliga romanser och ballader. Representerade voro Schumann, Sullivan, Hornemann och Sjögren, den senaste till och med med en för kvällen ny sång till ord af Heidenstam. Programmet utfylldes i öfrigt af »en musikalskarinna», som ej oäfvat föredrog bland annat balladen ur Halléns »Gustaf Vasas saga» (ord af Fallström), samt af en ung konservatorieelev, fröken Hedvig Edgren, som på sitt instrument, violinen, ådagalade flere lofvande, ehuru ännu omognade egen-skaper.

Violinvirtuosen Willy Burmester, hvilken visserligen föregåtts af ryktet att vara en gedigen konstnär, hade i måndags djärfts vågstycket att upptaga konkurrensen med själfve »den gudomlige Arvids» jubelrecett och, märkeligt nog, kommit ifrån med ett ganska välbesatt auditorium. Detta fick ock tillfredsställelsen att, under en allt varmare stämning, i hr Burmester lära uppskatta en virtuos af verklig rang. Men ej blott det virtuosmässiga fick en med alla svårigheter lustigt lekande tolkning i saker sådana som Wieniawskys Faustfantasi och Paganini-Burmesters tema med variationer, utan — hvad mera är — den gedigne konstnärens stilsinne och förmåga af innerligt inträngande togo sig pregnant uttryck i Schuberts g-mollsonat, i Spohr och Bach. Den biträdande pianisten hr Moritz Mayer-Mahr dokumenterade sig främst som en skicklig och diskret ackompanjör; hans solospel kunde ej uthärda jämförelsen med Borwicks i vårt minne ännu genljudande toner. — Till i går torsdag hade hr Burmester annonserat en andra konsert, hvilken vi törhända få tillfälle omnämna i nästa nummer.

Andreas Halléns konsert den 10 dennes hade samlat en rätt talrik publik i Musikiska akademiens stora sal, den där med intresse och bifall följde hvarje nummer å det väl omfångsrika programmet. Konserten inleddes med Webers välbekanta uvertyr till »Oberon». Öfriga orkester-nummer voro »Dödens ö», symfonisk dikt för stor orkester af A. Hallén, samt samma tonsättares orkestersuite »Ur Valdemarsagan». Medan den senare flere gånger utförts härstädes och alltid liksom nu tillvunnit sig rättmätigt bifall, var den förra en nyhet för aftonen och en intressant sådan. Slutande sig till den bekante målaren Arnold Böcklins lika bekanta tafla »Todeninsel», har denna tonsättning flerstädes att uppvisa en särdeles effektiv instrumentering och är i det hela af mycken stämning och karaktär. Liksom de öfriga orkesternumren erhöill densamma ett allt igenom prisvärdt utförande af k. Hofkapellet. För öfrigt utfördes af kören med god nyansering och förträfflig samsjungning åtskilliga a-cappellakörer af Dvorák, Saint-Saëns, Mendelssohn-Bartholdy, Norman och Hallén, hvilka alla rönt lifligt bifall. Mesta bifallet eröfrade emellertid Halléns ballad ur »Gustaf Vasas saga», hvilken hr O. Lejdström med sin härliga stämma föredrog på ett rent af hänförande sätt och framkallade en omtagning. Hr Hallén blef själf under aftonens lopp föremål för mycken hyllning och detta med rätta.

Aulinska kvartetten gifver sin fjärde kammar-musikoaré instundande måndag på vanligt ställe.

Fru Mathilda Linden gifver tisdagen den 1 instundande mars soaré å k. operan, hvarvid kommer att uppföras »Mignon» med soarégifverskan själf i titelrollen, hr Ödmann som Vilhelm Meister hr Forsell som Lothario och fröken Fernqvist som Philine (debut). Att den högt uppburna konstnärinnan här kommer att mötas af fullt hus, faller af sig själf.

Bladguld.

Skiss för Idun af Eva Wigström (Ave).

»Nå, där är du, Vivi! Mötte du kanske någon bekant på hemvägen?»

»Nej, men då jag kom till vårt gathörn, såg jag fabrikören komma ut härifrån; han såg dock ej mig, utan gick åt motsatt håll.»

»Är det snickaremästare Viberg du menar?»

»Snickaremästare! Den titeln passar då rakt inte till honom, som är en akademiskt bildad man.» Fröken Vivi kastade ett tämligen ansenligt paket i soffan och befrjade sig från hatt och handskar på ett sätt, som röjde att hon var i misshumör.

»Viberg hade visserligen hunnit taga studentexamen — men ej mer — då hans far hastigt afled och sonen öfvertog hans verkstad för att kunna försörja sin gamla mor och en sjuklig syster; men han hade — som han själf säger — snickrat på hvarje stund han var ledig från böckerna, allt sedan han blef så pass stor, att han kunde handtera snickareverktyg. Därför har han också uppnått en sådan skicklighet, att han med full rätt kan kallas *mästare* i finsnickeri.»

»Så synd det är om honom!»

»Att han är skicklig i sitt yrke?»

»Att han ej fick fortsätta på sin lärda bana. Nu är och förblir den fine, bildade mannen hänvisad till helt andra sällskapskretsar, fastän tant öppnat sitt hus för honom som för en jämlike. Hvarför kan han ej åtminstone låta kalla sig fabriköre! «Visvis ton vittnade om starkt upprörda känslor.

»Viberg betonar visst därmed, att han ej har fabriksarbete på lager. Hvad fick du för arbete åt oss i dag?»

»Soffkuddar att stoppa och montera samt en liten kakelugnskärm, silkesbroderi. Hon är odrägligt taktlös, den där butiksfru; fastän både grefvinnan från Onsjö samt ett par andra fruvar af stadens finaste societet voro inne i boden, nämnde hon gång på gång helt högt både tants namn och titel, när hon sade besked om broderiet. Jag skämades, att de fina damerna skulle höra, att vi, som umgås i deras krets, arbeta för en tapisserieaffär. Flickorna Hansson skulle känt sig smickrade, om tant i all tysthet tagit dem till mellanhand, ty det skulle ej så litet höjt deras aktier hos butiksfru, om hon fått tro, att de kunde utföra så fina broderier, som dem tant och jag kunna göra.»

Damen, som Vivi kallade tant, hade löst upp paketet och tycktes vara så upptagen af att betrakta mönstret till skärmen, att flickans ordström ostörd brusat henne förbi. »Vi få genast nysta upp silket och sortera färgerna,» anmärkte hon tankspridd. »Sätt dig, Vivi! Jag har något att berätta dig, men jag vill ej bli afbruten.»

Vivi spratt till, hon anade att saken rörde den man, som hon envisades att titulera *fabriköre*.

»Det var en gång en äldre fru, med en så kallad ärftlig titel, som tillfälligtvis sammanträffade med en tjugufyrfårig flicka hos en rik familj på landsbygden. Flickan — Oliva hette hon — vann den gamla damens hjärta, oaktadt det var något i flickans sätt, som — som kunnat vara annorlunda. Oliva hade ej längre något hem; fadern hade varit brukspatron (berättade hon) och var död liksom modern, och Oliva reste omkring på gästning hos familjer —

I det hus, där hon då för tillfället var gäst, kände man henne endast genom bekantas bekanta, hvilka gäst hon också varit under längre eller kortare tider, men som flickan förstod att göra sig både nyttig och angenäm, var hon omtyckt. Hon kände en massa människor i den så kallade stora världen, skref många bref till kvinnliga medlemmar af framstående familjer, och själf erhöill hon tämligen ofta skrivelser från »väninnor».

Väggohyra, Mal och Bakterier utrotas af Aktiebolaget Desinfection
i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.
Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 7494.

CAKES

fullt jämförbara med de engelska, fås hos de flesta spekerhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHULTMACHERS

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

Hon talade vid dylika tillfällen alltför mycket om sin intima bekantskap med den och den fröken eller gifta damen. Detta var en af de — låt mig säga — egenheter, som stötte den gamla damen, den andra var flickans feberaktigt brådskande sätt att för alla kungöra en sådan sak, som att den eller den mera bemärkta personen hälsat på henne ute på gatan eller vägen samt stannat och växlat ett par ord med henne.

När den gamla frun började gifva akt på denna sehare egenhet, hade hon fattat beslut att bereda den föräldralösa ett anspråkslöst, stilla hem hos sig. Hennes gamla tjänarinna behöfde någon hjälp vid de dagliga bestyren, men förfrikt skulle Oliva intaga en dotters plats samt erhålla tillfälle att genom handarbete förskaffa sig en inkomst utom sin fasta lön. Men, som sagdt, flickans egendomligheter väckte vissa misstankar, tankar på oäkta blodguld, och innan beslutet öfvergick till handling, skaffade den gamla sig säkra underrättelser — — »
»O tant! — —»

»Flickans rykte var oklanderligt. Hon var dotter till en bokhållare på ett bruk, som äges af en högtstående familj. Olivas farfar var en duktig smedmästare, och då han gick ur tiden, erhöi sonen — hans enda barn — ett arf, hvilket satte honom i stånd att gifva sig med en fattig flicka, som vunnit hans hjärta.

Antagligen gifte hon sig äfven af kärlek, men den måste dock ej ha varit af den äkta sorten, ty hon blygdes för hans mycket vanliga namn och öfvertalade honom att utbyta det mot hennes, som hade en

viss adlig klang. Med namnet följde, enligt det unga parets mening, förpliktelse att ställa hemmet på stor fot, och bruksbokhållarens, som ansågos för rikt folk, fick stort umgänge. De hade blott det enda barnet, och de lyckades bevara skenet af välstånd, tills hennes skolundervisning var avslutad; men så föll blodguldet plötsligt af. Principalen räddade den olycklige mannen undan lagens arm och sände honom till Amerika, där han dock snart afled, och hans hustru öfverleefde honom endast ett par månader. Brukets egare anslog en liten årlig summa åt den värnlösa flickan, som under de närmast därpå följande åren reste på gästning hos sin mors många släktingar och senare vida kring landet, då föräldrarnes olycka var glömd.

I föräldrarnes historia låg förklaringen till dotterns egendomligheter, och den gamla frun fick ännu större lust att bereda denna ett fast hem, menande, att när de orsaker, som förledde den hemlösa till att ständigt uppförgylla sin osäkra ställning, föll bort, skulle hon bortlägga detta obehagliga sätt.

Men efter någon tid fick Olivas nya »tant» bref från sina afäfsset boende bröder med förfrågan, om den lilla lifranta hon ägde räckte till för att hålla sällskapsdam eller lektris, tror jag det hette, samt till att lefva med i societeten, besöka teatern och så vidare. De voro rädda, att systemen fått en skruf lös och satte sig i skuld. Oliva hade, utan att ana släktskapen, skriftligt sökt återknyta bekantskapen med deras döttrar, som hon träffat vid en badort.

Kort efter ankomsten af dessa bref fick »tantan» besök af en bildad, bra man, som

varmt fäst sig vid den unga flickan, men som fruktade att hon, som alltid lefvat i finare kretsar, skulle försmå en handtverkarens anbud att bli hans hustru — —»

»Och nu har tant berättat fab — herr Viberg om min far!» afbröt Vivi med en konvulsivisk snyftning, där hon låg framstupa öfver bordet med ansiktet tryckt mot händerna. »Han bryr sig ej mera om mig!»

Den gamla lade sin hand smekande på hennes hufvud. »Barn, för dig har nu kommit den stund, då det beror på dig själf att för alltid befria dig från de glimmande blodguldsflagorna. Jag har naturligtvis hänvisat snickaremästare Viberg till dig själf. Älskar du honom, kan du också säga honom sanningen i hvad som rör din familj; du själf har ju, tyvärr, bara en mycket vanlig svaghet, fåfänga, att bekänna. — Se, där kommer han åter hitåt med stormsteg; nu går jag in i min sängkammare! Men kom ihåg, mitt barn, att ifall du ej känner, att du kan besvara hans kärlek, så har du fortfarande ett hem hos mig.» — —

I skymningen återkom snickaremästaren för tredje gången samma dag, men då medförde han förlofningsringarne.

Innehållsförteckning:

Evelina Fahnehjelm. (Med porträtt.) — När man är ensam och oförstörd; af Arco. — Skaldernas kvinnor; små studier för Idun af Emil Linders. V: B. E. Malmström och J. Nybom. — Drottningens blommor; af E. E. — Ett hems möblering; af E. G. Folcker. I: Inredning. (Med 6 ill.) — Vid festen för herr Arvid Ödman, den 14 febr. Dikt af Henrik Widmark. — Ännu några sömnerskerflexioner; af T. ... — Från Iduns läsekrets: Några tankar rörande kvinnofredsöreningar; af L. S-g. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Blodguld; skiss af Eva Wigström (Ave). — Tidsfördrif

Tidsfördrif.

idrag mottagas med tacksamhet.

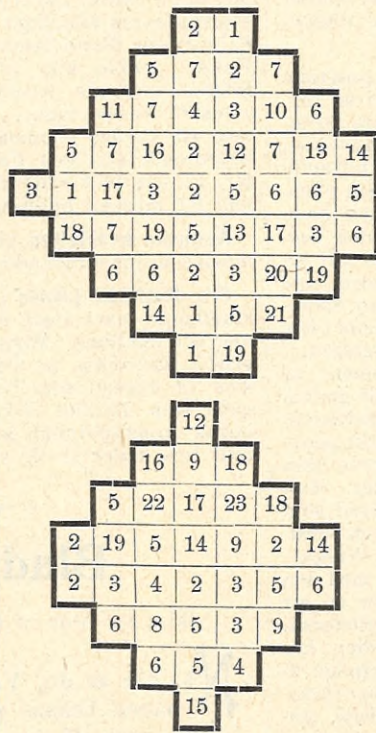
Logogryf.

I slott eller koja, hos hög eller låg,
Väl ingen med välkomna blickar
mig såg,
När jag tyst smög mig i deras boning.
Och säkert de anade intet, förrän
Jag väl kommit in och stängt dörren igen
Och blef kvar utan nåd och förskoning.
Hvad jämmar och tårar,
Hvad tårande kval!
Min framfart mån spårar
I sorg utan tal.
Och ber man om balsam för svidande såren,
Så hemskt lyder svaret: »Ja väl, men — på baren!»
Men se! Lika hatad och skydd, som jag är,
När sorger och död på min fana jag bär,
Lika mycket är ock jag göuterad,
Då stundom jag kommer, än mörk till min skrud,
Än färgad så grann, som den nodnande brud,
Fast väl omildt jag då blir handterad.
Hvad lystet man blickar
I njutning så säll,
Om munnen sig slickar,
»Hvad värden är snäll!»
Och nu är det jag, som vid näsan blir dragen,
Man sjunger mitt lof, men jag hamnar — i magen.

Hvad säkert du ser på just nu, tänker jag,
I Idun det finnes, som alltid, i dag.
Hvad är rundt och har band omkring li fvet?
Hvad brinner så lätt, om det sättes i brand,
Och, ledsamt nog, finns det i hufvet ibland?
Nämn ett djur, som på stöld är begifvet.
Och om du nu kände
Mitt hela, så vet
Du äfven en frände,
En släkting till det.
Då vet du nog äfven, hursom det grasserar
Två verb säga just, hur ens kropp det handterar.
Och har du så varit på jakt uti skog,
Hvad orren plär göra, det vet du då nog,
Hvarom ej, kan du jägaren fråga.
Hvad döden lär ha, för att tugga manntro?
Hvad båten kan göra, om bra du kan ro.
Hvad du åt, fast du sedan fick plåga.
Hvad kan man få heta,
Om illa man gör?
Fast nogsam vi veta
Till folk ej det hör.
Hvad bör man väl ha' för att slita och sträfva?
Hvad Adam fick göra; han bjöds ju af Eva.
Ett stånd, som ej upphäfts år sextiosex.
När krigarelustan hos ynglingen väcks,
Hvad drömmer han då, han skall vinna?
En sport, han bör öfva, förr'n striden har stått.
Hvad vinkeln kan vara;
hvad vägen du gått.
Uti regn, under hvad vill man hinna?

När ej du fick sofva,
Hvad orsaken var;
Men då vill jag lofva,
Att känsel du har!
Och kan du ej finna, hvad som höll dig vaken,
Gör ej som prinsessan — sof hällre på saken.
Rosette.

Kvadratbildningsuppgift.

Dela de båda ofvanstående figurerna i fyra delar, samt sammanfoga dessa delar, så att de tillsammans mantagna bilda en kvadrat.

De horisontala raderna i kvadraten beteckna: 1) kvinnonamn, 2) provins i norra Europa, 3) finalen på mängden tvist, 4) sjukdom, 5) insekt, 6) ordningstal, 7) fisk, 8) järnvägsstation, 9) utländskt träd.
Äro de rätta orden funna, bilda deras begynnelsebokstäver, lästa uppifrån och ned, en svensk stad.
Moster Lisa.

Vokalförändringsgåta.

Med a.
Ej utan eld det skötes rätt
Och har till mål att — göra mått.
Med o.
På vårt kulturträd kraftigt skott,
Än giftigt och än sundt och godt.
Med u.
Förutan hvilket orm och slå
En god motion ej skulle få.
Med y.
En husfrus plåga, ty det är
Förenadt med rätt stort besvär.
Med å.
En ciceron i kolsvart natt
Med ljus och lycka i sin hatt.
Fva.

Lösningar.

Logogryfen: Dreyfus: fred, fru, fy, sur, ed, dur, fyr, ret, se, du, yr, rus, sy, ur, dry, dy, fe, syre, yfs, Urd, de, sed.
Charaden: Hund-hals-band.
Radiaritmogryfen: Leonard: läger, Ester, Oskar, Nabor, Aller, roder, Dover.
Triangelgatan: tiger, Isar, gam, er, r.
Palmädromen: röd-dör.
Rebusen: Sexa för fyra på Continental.
Rimgåtan:
Hvad är ett rim? Det är en ton som hoppar från rad till rad som ifrån sträng till sträng; en stråle, som förgyller skilda toppar; en blomma, som strör frön från äng till äng.
Ur poemet »Rimmet» af R. v. Kræmer.

Kaffe, patentrostadt och konserveradt i enl. med Professor Liebigs metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: Java, Mokka, Plantage m. f.
Fabriksbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr. Setterberg och Ingeniör Landin.
Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närande och billigt.
Begär hos er närmaste handl. Kronkaffe och Utställningskaffe.